Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Päiväys Datum	Dnro Dnr
05.11.2015	YM2015-00322

Eduskunta
Suuri valiokunta

Viite
Hänvisning Suuri valiokunta 6.11.2015 klo 13.30; E 23/2015 vp, EJ 20/2015 vp – E 113/2013 vp

Asia
Ärende **VALTIONEUVOSTON SELVITYKSET KOMISSION PAREMMAN SÄÄNTELYN PAKETISTA JA EU-LAINSÄÄDÄNNÖN JA LAINSÄÄDÄNTÖEHDOTUSTEN ARVIOINNISTA SUOMEN KANNALTA**

Eduskunnan suuri valiokunta on pyytänyt ympäristöministeriöltä kirjallista asiantuntijalausuntoa asiakirjasta VNEUS2015-00410 (E 23/2015 vp) sekä asiakirjasta VNEUS2015-00657 (EJ 20/2015 vp – E 113/2013 vp) ja sen liitteestä.

Ympäristöministeriö esittää suurelle valiokunnalle lausuntonaan kunnioittavasti seuraavaa.

E 23/2015 vp Valtioneuvoston selvitys: Komission paremman sääntelyn paketti;
asiakirja VNEUS2015-00410

Pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelman mukaisesti Suomen EU-vaikuttamisen painopisteenä on nykyistä vähäisempi, parempi ja kevyempi sääntely. Suomi arvioi kaikkea EU-sääntelyä talouskasvun, kilpailukyvyn ja työllisyyden näkökulmasta ja edellyttää vastaavaa käytäntöä myös EU:n toimielinten tasolla. Ympäristöministeriö painottaa, että näiden tavoitteiden edistämisen lisäksi on huolehdittava EU:n perussopimuksissa määriteltyjen unionin tavoitteiden, kuten kestävän kehityksen ja korkeatasoisen ympäristönsuojelun toteutumisesta.

Edelleen hallitusohjelmassa ja valtioneuvoston kanslian muistiossa esitetyin tavoin ympäristöministeriö pitää tärkeänä, että EU-sääntelyn vaikutuksia, tarpeellisuutta ja hyväksyttävyyttä arvioidaan kaikissa vaiheissa säädösten suunnittelusta niiden täytäntöönpanoon ja soveltamiseen saakka, ja että valmiuksia laatia vaikutusarviointeja kehitetään sekä neuvostossa että kansallisesti. Valtioneuvoston päätöksentekoa tukemaan on varattu tutkimus-, ennakointi-, arviointi- ja selvitystoiminnan määräraha (TEAS-määräraha), josta on varattu käytettäväksi 150 000 € vuosina 2015 – 2016 EU-aloitteita koskevien kansallisten vaikutusarviointien tekemiseen. Ympäristöministeriön aloitteesta yhdessä valtioneuvoston kanslian ja työ- ja elinkeinoministeriön kanssa ETLA laati keväällä 2015 selvityksen EU:n päästökauppajärjestelmään sisällytettävän markkinavakausvarannon käyttöönoton mahdollisista vaikutuksista sähkön hintaan.

Ympäristöministeriö pyrkii osaltaan huolehtimaan, ettei kilpailukykyä haittaavaa ylimääräistä kansallista taakkaa lisätä kansallisessa täytäntöönpanossa. Tämä toteutetaan osana kansallista säädösvalmistelua ja siihen liittyvää

vaikutusten arviointia EU-säädösten täytäntöönpanoa valmisteltaessa. Esimerkkinä voidaan mainita parhaillaan valmisteltavana oleva hallituksen esitys eduskunnalle ympäristövaikutusten arviointia koskevan lainsäädännön uudistamisesta, jonka tavoitteena on menettelyn sujuvoittamisen ohella toteuttaa YVA-direktiivin muuttamisesta[1] johtuvat muutostarpeet kansallisessa lainsäädännössä. Myös EU-säädösten mahdollistamat joustot pyritään hyödyntämään kansallisesti. Esimerkiksi valmisteilla olevaan komission kiertotalouspakettiin sisältyvässä jätelainsäännön uudistustyössä Suomi kiinnittää huomiota siihen, olisiko mahdollista joustavoittaa jätelainsäädäntöön liittyviä lupavaatimuksia esimerkiksi siten, että lupa- ja rekisteröintivaatimukset joidenkin jätteenkäsittelytoimintojen ja jätekuljetusten osalta olisivat nykyistä joustavammat.

Myös voimassaolevien säädösten vaikuttavuutta arvioitaessa kiinnitetään huomiota sääntelystä aiheutuvaan hallinnolliseen taakkaan ja sen minimointiin.

Lopuksi ympäristöministeriö toteaa, että ympäristösektorilla on kiinnitetty erityistä huomiota paremman sääntelyn tavoitteisiin. Komissio on esittänyt, että ympäristöneuvostossa keskusteltaisiin EU:n ympäristölainsäädännön ja –politiikan täytäntöönpanon laajamittaisista puutteista ja niihin johtaneista syistä mahdollisesti eurooppalaisen ohjausjakson käsittelyn yhteydessä. Lisäksi Alankomaiden, Yhdistyneen kuningaskunnan ja Saksan sekä komission tukema ”Make it Work” –hanke tähtää EU:n ympäristölainsäädännön selkeyden ja johdonmukaisuuden parantamiseen, mikä osaltaan voi edesauttaa lainsäädännön kansallista täytäntöönpanoa. Suomi tukee edellä mainittujen aloitteiden tavoitteita.

E 113/2015 vp Valtioneuvoston selvitys EU-lainsäädännön ja lainsäädäntöehdotusten arvioinnista Suomen kannalta; asiakirja VNEUS2015-00657

Ympäristöministeriö viittaa tältä osin valtioneuvoston kanslialle antamaansa, 18.9.2015 päivättyyn lausuntoon YM2015-00266, joka on tämän lausunnon liitteenä.

Lausunnon laativat: Kansainvälisten asiain neuvos Liisi Klobut, puh. 0295 250 131
Lainsäädäntöneuvos Eero Tuovinen, puh. 0295 250 368
Hallinto ja kansainväliset asiat –tulosalue,
ympäristöministeriö

[1] Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/52/EU, annettu 16 päivänä huhtikuuta 2014, tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista annetun direktiivin 2011/92/EU muuttamisesta

- PL 35, 00023 VALTIONEUVOSTO • www.ymparisto.fi
- PB 35, FI-00023 STATSRÅDET, FINLAND • www.miljo.fi

Ympäristöministeriö LAUSUNTO YM2015-00266

EU Klobut Liisi 18.09.2015

Viite
VNEUS:in toimenpidepyyntö VNEUS2015-00471

Asia
Parempi sääntely / EU-sääntelyn arviointi Suomen kannalta / Kartoitus

Valtioneuvoston kanslian toimenpidepyynnössä ministeriöitä pyydetään tarkastelemaan EU-lainsäädäntöä ja komission lainsäädäntöehdotuksia niiden käytännön toimivuuden ja tarkoituksenmukaisuuden näkökulmasta. Ympäristöministeriö esittää seuraavassa eräitä yleisiä huomioita EU-lainsäädännön toimivuuteen ja tarkoituksenmukaisuuteen liittyvistä seikoista. Yleisten huomioiden konkretisoimiseksi vastauksen liitteessä esitetään havaintoja tilanteista, joissa ympäristöministeriö on kiinnittänyt huomiota paremman sääntelyn tavoitteisiin ja pyrkinyt vaikuttamaan EU-sääntelyn toimivuuden parantamiseksi.

Ympäristöministeriön hallinnonalalla on varsin runsaasti EU-sääntelyä ympäristö-, luonnonsuojelu- ja ilmastopolitiikan aloilla sekä rakentamisen energiatehokkuuteen ja rakennustuotteisiin liittyen. Ministeriö korostaa, että lähtökohtana EU-lainsäädännön käytännön toimivuuden ja tarkoituksenmukaisuuden tarkastelussa tulee olla kyseessä olevan sääntelyn ensisijainen tarkoitus ja tavoite.

EU:n ympäristöpolitiikan tavoitteita ovat ympäristönsuojelun korkea taso, ihmisten terveyden suojelu, luonnonvarojen harkittu ja järkevä käyttö sekä rajat ylittäviin ympäristöongelmiin vastaaminen. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi unionilla on jo voimassa kattava lainsäädäntö. Täysin uusia säädöksiä annetaan uusilla aloilla enää melko harvoin; useimmiten kyse on lainsäädännön uudistamisesta tai mukauttamisesta tekniseen, tieteelliseen tai muuhun kehitykseen. Voimassa olevan lainsäädännön täytäntöönpanon tehostaminen sekä lainsäädännön uudistamiseen ja virtaviivaistamiseen panostaminen mm. järkevän sääntelyn periaatteiden mukaisesti korostuu siten yhä useammin.

Sisämarkkinoiden toimivuuden ja yhdenvertaisten kilpailuolosuhteiden takaaminen ovat aina olleet tärkeitä lähtökohtia sekä EU:n ympäristölainsäädännön että rakentamiseen liittyvien säädösten kehittämisessä. Tavoitteena on lähentää jäsenvaltioiden lainsäädäntöjen yhdenmukaisuutta ja luoda mahdollisimman tasapuoliset toimintaolosuhteet toiminnanharjoittajille, viranomaisille ja muille toimijoille sekä taata varmuus tulevista kehityssuunnista ja sääntelystä. Myös lainsäädännön keventämisen, mukaan lukien sen yksinkertaistamisen tavoittelussa oikeusvarmuudesta, sisämarkkinoiden toimivuudesta ja toimintaympäristön tasapuolisuudesta tulee huolehtia. Erityisesti Cleantech-sektorin toiminnalle ja kehittymiselle EU:n ympäristösäädöksillä on osoittautunut olevan suuri myönteinen merkitys, mikä luo toiminnan laajentamisen edellytyksiä myös kasvuyrityksille.

Ympäristöministeriö kiinnittää erityisesti huomiota siihen, että komission valmistellessa uusia säädösehdotuksia tai olemassa olevien säädösten uudistuksia, sen tulisi laatia nykyistä tarkempia ja perustellumpia vaikutusarviointeja niin, että ne kattaisivat unionin laajuisten vaikutusten lisäksi jäsenvaltioille aiheutuvat vaikutukset. Mahdolliset jäsenvaltiokohtaiset erityispiirteet tulisi siten ottaa

huomioon jo säädöksen valmisteluvaiheessa. Erityisen tärkeää kansallisten ominaispiirteiden huomioonottaminen on tilanteissa, joissa EU-säädöksissä asetetaan jäsenvaltioita sitovia määrällisiä velvoitteita (esimerkiksi päästö- ja kierrätysvelvoitteet). Lisäksi huolella laadittujen vaikutusarviointien tulisi aidosti vaikuttaa ehdotettavan säädöksen sisältöön ja niitä olisi syytä päivittää valmistelun edetessä, jotta ehdotuksen jatkokäsittelyssä voidaan tukeutua ajantasaiseen tietopohjaan säädöksen vaikutuksista. On myös tärkeää tehostaa EU-säädöshankkeiden vaikutusarviointien tarkastelua kansallisella tasolla ja kehittää menetelmiä niiden tekemiseksi.

Erilaisista kansallisista olosuhteista johtuen ympäristödirektiivien vaatimusten täyttämisessä tulisi voida soveltaa poikkeussäännöksiä erityisesti silloin, kun voidaan osoittaa vaatimusten johtavan tavoiteltavan ympäristöhyödyn kannalta kustannustehottomiin investointeihin (liitteen esimerkki keskisuuria polttolaitoksia koskevan direktiivin poikkeusperusteesta).

EU-säädöksen tehokkaan täytäntöönpanon edellytys on säädöksen tavoitteen selkeä määrittely ja tavoitetta tukevien säännösten täytäntöönpanokelpoisuus ja toimivuus. Tähän tavoitteeseen tulee panostaa jo säädösehdotusten valmistelun ja niiden käsittelyn aikana. Ympäristöalan EU-sääntelystä valtaosa on kansallisia täytäntöönpanotoimia edellyttäviä direktiivejä, mikä aiheuttaa toisinaan suuria haasteita täytäntöönpanolle varatun - käytännössä varsin lyhyen - määräajan (yleensä 24 kk, jopa 18 kk) noudattamisessa. Lisäksi direktiivien täytäntöönpano edellyttää usein täydentävää sääntelyä (komission delegoidut säädökset ja täytäntöönpanosäädökset) ja täsmentävää komission ohjeistusta. Vaikka täydentävän sääntelyn osalta on lähtökohtaisesti noudatettava samoja paremman sääntelyn periaatteita, mukaan lukien vaikutusten arvioinnit, niiden valmistelun viivästyminen komissiossa on voinut vaikeuttaa direktiivien asianmukaista täytäntöönpanoa säädetyssä määräajassa. Erityisesti toiminnanharjoittajien kannalta sekä EU-tason että kansallisten säädösten viivästyminen voi aiheuttaa epätietoisuutta ja epävarmuutta toimintaympäristössä. Myös viranomaisille epätietoisuus oikeustilasta on ongelmallinen laadittaessa kansallista lainsäädäntöä ja järjestettäessä täytäntöönpanon ja valvonnan edellyttämiä viranomaisvastuita ja -resursseja. Lisäksi kansallista täytäntöönpanoa edellyttävän EU-sääntelyn tarpeeton yksityiskohtaisuus on korostunut tilanteissa, joissa säädökset sisältävät esimerkinomaisia säännöksiä (kts. liitteen 5. jakson esimerkit).

Ympäristöministeriön arvion mukaan sääntelyn muotoa arvioitaessa tulisi edelleen kiinnittää huomiota siihen, missä tilanteissa olisi tarkoituksenmukaisempaa pyrkiä saavuttamaan tavoiteltava lopputulos puiteluonteisella lainsäädännöllä, jolloin jäsenvaltioilla olisi enemmän mahdollisuuksia ottaa huomioon kansallisia erityispiirteitä. EU-säädösten toimivuuden kannalta jo niiden valmisteluvaiheessa tulee kiinnittää huomiota myös siihen, että eri sektorien sääntely ja yksittäiset säädökset olisivat keskenään johdonmukaista.

Raportointivelvoitteiden perusteetonta laajentamista ja muun hallinnollisen taakan lisäämistä tulee välttää. Ympäristöministeriö on suhtautunut varauksellisesti ehdotuksiin, jotka laajentaisivat tarpeettomasti toiminnanharjoittajien kirjanpito- ja raportointivelvollisuuksia sekä lisäisivät jäsenvaltioiden viranomaisten raportointiin liittyviä velvollisuuksia. Raportointivelvoitteita tulisi tarkastella tarvittaessa uudelleen, kun säädöksen täytäntöönpanosta on kertynyt kokemuksia.

LIITE

Liitteeseen on koottu esimerkkejä ympäristöministeriön hallinnonalan EU-säädöksistä, joiden osalta on viime aikoina kiinnitetty huomiota vastauksessa esitettyihin seikkoihin.

1. Ilmaan johdettaviin päästöihin liittyvä EU-sääntely

Vaikutusarviointien valmistelu

Päästökattodirektiiviä (NEC-direktiivi, KOM(2013) 920) koskevassa ehdotuksessa Suomelle ehdotetaan ammoniakkipäästöjen osalta tiukempaa vähennysvelvoitetta kuin mikä vaikutusarviointien mukaan olisi tarpeen. Ehdotuksen käsittelyn aikana arviointeja päivitettiin, ja Suomelle ne osoittavat alun perin ehdotettua pienempää vähennystavoitetta. Valmistelua on kuitenkin jatkettu kansainväliseen sopimukseen (Göteborgin pöytäkirja) perustuvan, vaikutusarviointia tiukemman tavoitteen pohjalta. Ympäristöministeriö on etsinyt aktiivisesti ratkaisua komission kanssa ja ratkaisua haetaan myös pöytäkirjan mekanismien kautta.

Vaikutusarviointeihin tai niiden puuttumiseen liittyvänä toisena esimerkkinä mainitaan teollisuuspäästödirektiivin (IED, 2010/75/EU) luvanvaraisia laitoksia koskevan luettelon epäjohdonmukaisuudet. Direktiiviä laadittaessa luetteloon lisättiin toimialoja, jotka eivät ole kovin merkittäviä ympäristövaikutusten kannalta (esim. puupaneelien valmistus, puun kyllästämöt). Toisaalta voidaan todeta, että teollisuuspäästödirektiivin luvanvaraisten laitosten luettelosta puuttuu merkittäviä ympäristövaikutuksia omaavia toimintoja (esimerkkeinä polttoaineteholtaan alle 50 MW:n polttolaitokset sekä nautojen kasvatus, kun taas sikojen ja kanojen kasvatus kuuluvat luetteloon).

Poikkeussäännökset lievittämään kustannustehottomia vaatimuksia

Keskisuuria polttolaitoksia koskevan direktiivin (KOM(2013) 919) neuvottelujen aikana hyväksyttiin Suomen ajama poikkeusperuste, jonka mukaan jäsenvaltio voisi vapauttaa toimijan noudattamasta asetettavia raja-arvoja, mikäli voidaan todentaa ja varmistaa, että tällä alueella jonkin muun olemassa olevan EU-säädöksen mukaiset (tässä tapauksessa ympäristö- ja terveysvaikutusten taso) vaatimukset / raja-arvot eivät ylity. Kustannustehottomuus on erityisen haitallista olemassa oleville laitoksille, kun taas uusissa laitoksissa tiukemmat päästövaatimukset pystytään yleensä saavuttamaan kohtuullisin kustannuksin. Samankaltaista perustetta voitaisiin mahdollisesti soveltaa muissakin vastaavissa tapauksissa.

Poikkeussäännöksen (5 artiklan 2c kohdan) mukaan:

> ***jäsenvaltiot voivat vapauttaa [kiinteää biomassaa pääasiallisena polttoaineena käyttävät keskisuuret polttolaitokset], jotka sijaitsevat alueilla, joilla direktiivissä 2008/50/EY asetettujen raja-arvojen noudattaminen on varmistettu kyseisen direktiivin mukaisten arviointien mukaan, 1 päivään tammikuuta 2030 saakka tämän direktiivin liitteessä II esitettyjen hiukkaspäästöjen raja-arvojen noudattamisesta. Kun tällainen vapautus myönnetään, toimivaltaisen viranomaisen asettamat päästöjen raja-arvot saavat olla hiukkasten osalta enintään 150 mg/Nm³.***

Toimivaltaisen viranomaisen on joka tapauksessa varmistettava, että merkittävää pilaantumista ei aiheudu ja että saavutetaan yleisesti korkea ympäristön suojelun taso.

Teollisuuspäästödirektiivin erityiskysymykset; (täytäntöönpanon määräajat, kansalliset erityispiirteet)

Teollisuuspäästödirektiiviin sisältyy ongelmallinen aikatauluvaatimus ympäristölupien uudistamisesta neljän vuoden kuluessa siitä, kun jonkin direktiivin soveltamisalaan kuuluvan toimialan parhaan käyttökelpoisen tekniikan päätelmät on julkaistu komission päätöksenä EU:n virallisessa lehdessä. Mainittu neljän vuoden määräaika ympäristölupien päivittämiseen ja toimenpiteiden toteuttamiseen on erittäin lyhyt sekä toiminnanharjoittajien että viranomaisten kannalta erityisesti sellaisilla toimialoilla, joilla on paljon laitoksia (esimerkkeinä Suomessa suuret polttolaitokset, metsäteollisuuden laitokset, suuret sikalat ja kanalat). Määräajan pidentäminen vuodella, neljästä viiteen vuoteen olisi lievittänyt syntynyttä ongelmaa. Teollisuuspäästödirektiivin 75 artiklaan sisältyvä joustomekanismi poiketa täytäntöönpanoaikataulusta niiden toimialojen osalta, joille neljän vuoden määräaika on mahdoton, sisältää niin tiukat ehdot, ettei se auta käytännössä ongelman ratkaisussa.

Toinen teollisuuspäästödirektiivin liittyvä ja Suomelle erityisen spesifinen ongelmasäännös on niin sanottu polttolaitosten yhteenlaskusääntö yhteisen piipun tilanteissa. Suomessa on paljon pieniä olemassa olevia laitoksia, joiden savukaasut on johdettu yhteiseen piippuun joko yhteisen hormin tai erillisten hormien kautta. Sääntö saattaa johtaa päästövähennysvaatimusten sattumanvaraiseen kohdistumiseen ja päästövähennysten kustannustehokkuus voi kärsiä huomattavasti. Sääntö on omaksuttu tai sen käyttöalaa on laajennettu ilman vaikutusarviointeja sekä keskisuuria polttolaitoksia koskevassa direktiivissä että suurten polttolaitosten vaatimuksia uudistettaessa teollisuuspäästödirektiivin säätämisen yhteydessä.

Komission täytäntöönpanosäädöksen viivästyminen

Polttoaineiden laatudirektiivin (98/70/EY muutettuna direktiivillä (2009/30/EU) 7a artikla edellyttää, että polttoaineiden – lähinnä bensiinin ja dieselöljyn – toimittajien on ilmoitettava vuosittain jäsenvaltion nimeämälle viranomaiselle tiedot toimittamiensa polttoaineiden kokonaismääristä, ostopaikasta, alkuperästä sekä polttoaineiden elinkaarenaikaisista kasvihuonekaasupäästöistä energiayksikköä kohti. Toimittajien tulee vähentää toimitettujen polttoaineiden [energiayksikköä kohti laskettuja] elinkaarenaikaisia kasvihuonekaasupäästöjä kuudella prosentilla vuoteen 2020 mennessä verrattuna vuoden 2010 tasoon.

Direktiivin mukaan edellä tarkoitetun velvoitteen täytäntöön panemiseksi tarvittavista toimenpiteistä päätetään komiteamenettelyssä. Keskeisimpiä näistä täytäntöönpanon edellyttämistä säännöksistä ovat fossiilisten polttoaineiden elinkaarenaikaisten kasvihuonekaasupäästöjen laskentamenetelmä, vuoden 2010 vertailutaso sekä tarkennetut raportointia koskevat säännökset ja ohjeet.

Suomi on saattanut direktiivin 2009/30/EU säännökset osaksi kansallista lainsäädäntöä määräaikaan eli vuoden 2010 loppuun mennessä lukuun ottamatta em. 7a artiklaa. Laskentasäännöistä päättäminen osoittautui oletettua vaikeammaksi eikä asiaa saatu ratkaistua komiteassa. Nyt, viisi vuotta täytäntöönpanon alkuperäistä määräaikaa myöhemmin, ehdotus neuvoston direktiiviksi bensiinin ja dieselpolttoaineiden laadusta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/70/EY mukaisista laskentamenetelmistä ja raportointivaatimuksista on vihdoin lähellä lopullista hyväksyntää.

On selvää, että toiminnanharjoittajien kannalta säädösten viivästyminen on aiheuttanut epätietoisuutta ja epävarmuutta toimintaympäristössä. Viranomaisten kannalta ongelmallista on erityisesti se, että komissio on indikoinut, ettei 7a artiklan sääntely jatku vuoden 2020 jälkeen. Tästä huolimatta

joudutaan laatimaan lainsäädäntöä, järjestämään viranomaisvastuut ja resurssit säännöksen toimeenpanoa ja valvontaa varten. Laskentamenetelmiä ja raportointivaatimuksia koskeva direktiivi on lisäksi osoittautunut vaikeaselkoseksi ja vaatii näin ollen lisäohjeistusta. Raportointia koskevilta osin ongelmia ja hallinnollista taakkaa lisää se, että polttoaineiden toimittajat joutuvat raportoimaan polttoainetietoja useiden direktiivien perusteella (mm. RES-direktiivi) ja raportoitavat tiedot vaihtelevat direktiivistä riippuen mm. siitä syystä, että laskentasäännöt ja direktiivien soveltamisalat vaihtelevat.

2. Jätehuoltoon liittyvän EU-sääntelyn muutostarpeet

EU:n jätedirektiivin (2008/98/EY) ja pakkaus- ja pakkausjätedirektiivin (94/62/EY) uudistamisen käsittely aloitettiin kesällä 2014, mutta uuden komission vedettyä ehdotukset pois, parhaillaan odotetaan uutta säädösehdotusta joulukuussa 2015. Suomi on kiinnittänyt komission kanssa käydyissä keskusteluissa huomiota erityisesti seuraaviin seikkoihin:

- Jätepolitiikan EU-tavoitteiden tulee olla kunnianhimoisia, mutta realistisia sekä edistää EU-lainsäädännön mukaisen jätehierarkian sovellettavuutta ja tehokasta täytäntöönpanoa. Tavoiteasettelussa on huomioitava jäsenvaltioiden oikeus ja velvollisuus poiketa jätehierarkiasta perustellusti jätedirektiivin mukaisesti.
- Kansalliset olosuhteet tulee ottaa huomioon asetettaessa sitovia EU-tavoitteita. Jäsenvaltioilla tulee olla mahdollisuus kehittää ja ottaa käyttöön mahdollisimman vaikuttavia ja kustannustehokkaita ratkaisuja kiertotalouden vauhdittamisessa.
- Jätelainsäädännön toimeenpanoa tulee tehostaa ja tilastointia yhtenäistää koko EU:n alueella.
- Raportointivelvoitteiden laajentamista ja muun hallinnollisen taakan lisäämistä tulee välttää. Suomi suhtautuu varauksellisesti mm. ehdotuksiin, jotka laajentaisivat yritysten kirjanpito- ja raportointivelvollisuuksia sekä lisäisivät jäsenmaiden raportointiin liittyviä velvollisuuksia.
- Rakennus- ja purkujätteitä koskevaan 70 %:n kierrätystavoitteeseen tulisi saada joustavuutta. Puujätteen poltto Suomessa olisi vaikutusarvioinnin mukaan järkevin käsittelymenetelmä
- Jätedirektiivi edellyttää kaikilta jätteen käsittelijöiltä toimivaltaisen viranomaisen luvan. Lainsäädäntöön tarvittaisiin joustavuutta pienten, tasalaatuista jätettä käsittelevien laitosten luvanvaraisuuden arvioinnin osalta ja/tai kevennettyä menettelyä.

EU:n jätehuollon tuottajavastuusäädökset

- EU:n jätehuollon tuottajavastuu –lainsäädäntöä kehitettäessä olisi huomioitava kaupan rakennemuutokset, kuten etäkaupan yleistyminen. Jatkuvasti lisääntyvä etäkauppa uhkaa nykyisin vakavasti tuottajavastuujärjestelmien toimivuutta. Tähän ongelmaan olisi pyrittävä löytämään toimivia ratkaisuja Euroopan unionin tai globaalilla tasolla.
- Romuajoneuvodirektiivi (2000/53/EY) on vanhentunut ja tulisi uudistaa vastaamaan määritelmiltään, menettelyiltään ja muutoinkin uudistettua jätelainsäädäntöä ja käytäntöjä.

EU:n lietedirektiivi (86/278/ETY)

- Euroopan neuvoston direktiivi ympäristön, erityisesti maaperän, suojelusta käytettäessä puhdistamolietettä maanviljelyssä (86/278/ETY), joka säätelee puhdistamolietteen käyttöä maataloudessa, on vanhentunut ja tulisi uudistaa vastaamaan määrittelyiltään, menettelyiltään ja muutoin uudistettua jätelainsäädäntöä ja käytäntöjä. Monissa EU:n jäsenmaissa metalleille asetetut

kansalliset raja-arvot ovat lietedirektiiviä tiukempia. Myös Suomessa on näin, maataloudessa käytettäville lietevalmisteille sovelletaan lannoitelainsäädännössä (MMMa 24/2011) metalleille asetettuja ja lietedirektiiviä tiukempia raja-arvoja.

3. Vesiensuojeluun liittyvä EU-sääntely

Vesipuitedirektiivi 2000/60/EY säädettiin vesiensuojelun yleiseksi raamiksi. Puitedirektiivin säännösten tulkinta on kehittynyt jatkuvasti komission täydentävän sääntelyn ja ohjeistuksen sekä EU-tuomioistuimen täydentyvän oikeuskäytännön myötä. Tämä on asettanut haasteita direktiivin täytäntöönpanolle ja käytännön soveltamiselle. Direktiivi tulee uudelleen tarkasteluun vuonna 2019, jossa yhteydessä Suomi kiinnittää huomiota direktiivin täytäntöönpanon aikana ilmenneisiin tarpeisiin arvioida mm. voimassa olevan sääntelyn yksityiskohtaisuutta, raportointivelvoitteita ja ympäristötavoitteiden aikatauluja.

4. Rakentamisen alaan liittyvä EU-sääntely

Rakennustuoteasetus (2011/305/EU, CPR)

Harmonisoitu tuotestandardi on Eurooppalaisen standardisoimisjärjestön CEN:in laatima CE-merkintään johtava tuotestandardi. Komissio antaa rakennustuoteasetuksella CEN:lle mandaatin harmonisoitujen tuotestandardien vahvistamista varten. Ne ovat standardisointijärjestöjen tekijänoikeussuojattua omaisuutta, mutta toisaalta rakennustuoteasetus velvoittaa rakennustuotteiden valmistajia niiden käyttöön. Täten harmonisoidut tuotestandardit ovat oikeudellisesti sitovia, mikä velvoittaa valmistajaa mm. laatimaan suoritustasoilmoituksen, kun se saattaa markkinoille rakennustuotteen. Ongelmallista on, että vaikka nämä harmonisoidut tuotestandardit ovat oikeudellisesti velvoittavia, kaikkia niistä ei esimerkiksi ole saatavilla molemmilla virallisilla kielillä. Toiseksi standardit ovat maksullisia. Lisäksi ongelmana on, että tällä hetkellä moniin harmonisoituihin tuotestandardeihin liittyviin menettelytapoihin ja vaatimusten varmentamiseen liittyy puutteita ja ne ovat ristiriidassa rakennustuoteasetuksen kanssa. Myös niitä koskevien delegoitujen säädösten valmistelu komissiossa on pahasti viivästynyt.

Rakennustuoteasetus on lähiaikoina tulossa uudelleentarkasteluun, minkä yhteydessä siihen olisi tehtävä muutoksia, joilla korjataan edellä mainittuja asetuksen täytäntöönpanoon liittyviä häiriöitä ja parannetaan harmonisoitujen tuotestandardien saatavuutta. Lisäksi olisi selvennettävä rakennustuoteasetuksen ja EU:n standardisointiasetuksen (1025/2012/EU) välistä suhdetta tuotestandardien laatimisessa.

Ympäristöministeriö kiinnittää huomiota myös rakennustuoteasetuksen ja muiden rakentamiseen liittyvien säädösten, erityisesti ekosuunnitteludirektiivin (2009/125/EU) keskinäiseen suhteeseen ja näiden säädösten johdonmukaisuuteen. Erityisesti ongelma tulee esiin tuotteissa, jotka ovat sekä rakennustuotteita että koneita. Tällaisista tuoteryhmistä esimerkkejä ovat mm. lämmityslaitteet, tulisijat, ilmanvaihtolaitteet. Lisäksi suunnitelmissa on ekosuunnitteludirektiivin määräysten ulottaminen myös esimerkiksi ikkunoihin ja lämmöneristeisiin.

Rakennusten energiatehokkuudesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi ja uudelleen laadittu direktiivi (2010/31/EU) sisältyy komission REFIT-ohjelmaan, jossa tarkastellaan sääntelyn toimivuutta ja tuloksellisuutta. Rakennusten energiatehokkuusdirektiivi arvioidaan vuoden 2017 alkuun mennessä direktiivistä saatujen kokemusten ja tapahtuneen edistyksen valossa. Suomi pitää tärkeänä ja vaikuttaa keskusteluissaan komission kanssa aktiivisesti siihen, että direktiivin arviointi ja uudistaminen sen toimeenpanosta saatujen kokemusten pohjalta käynnistyisi mahdollisimman pian.

5. Kansallista täytäntöönpanoa edellyttävän EU-sääntelyn tarpeeton yksityiskohtaisuus

Komission täytäntöönpanodirektiivi 2013/2/EU (pakkaus- ja pakkausjätedirektiivin 94/62/EY liitteen I muutos) sisältää kuvaavia esimerkkiluetteloita pakkauksista ja tuotteista, joita ei pidetä pakkauksina. Kyseinen esimerkkiluettelo sisällytettiin sellaisenaan ao. valtioneuvoston asetuksen liitteeksi.

Samoin tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden arvioinnista annetun direktiivin 2011/92/EU (YVA-direktiivi) muutosdirektiivi 2014/52/EU sisältää säännökset arvioitavista ympäristövaikutuksista, jotka toistetaan uudelleen yksityiskohtaisten esimerkkien kera liitteessä, jossa säädetään YVA-menettelyyn liittyvän ympäristöselostuksen sisällöstä.

LIITTEET

Asiasanat	EU-koordinaattorit, kilpailukyky, sääntelyn parantaminen, työllisyys
Hoitaa	**OM, TEM**
Tiedoksi	ALR, EUE, LVM, MMM, OKM, PLM, SM, STM, TK, TPK, TULLI, UM, VM, VNK, VTV, YM